

מדינת ישראל
הכנסת השנייה

פרוטוקול מס. 47
מישיבת ועדת הכספים שנתקיימה
ביום ב', ז' באדר תשי"ב (4.3.52)
בשעה 8.45

נכחים:

י. גורי - יו"ר
א. הרצפלד
י. אפרתי
ש. דיין
ר. שרי
י. בדר
מ. טנה
ז. סוזיב
ח. אריאב
א. גניחובסקי
י. פודר
ק. לוז
מ. קלמר

חברים:

א. ציזלינג
ש. רוקח
א. אלישר

מזכמים:

מר ברגמן - נציב מט ההכנסה
מר גלס - משרד המשפטים
מר ספילבק - משרד האוצר
מר בזק - מזכיר

סדר היום:

1. המשך הדיון בתיקון לפקודת מט ההכנסה.
2. ההלטות ועדת הכנסת ביחס לדיון על התקציב.
3. אישור מתן ערבות.

היו"ר י. גורי:

אני פותח את הישיבה.

בש/שב

1. המשך הדיון בתיקון לפקודת מס ההכנסה.

היו"ר י. גורני: אנו ממשיכים בטעיף 14, הקובע את סולם המס;

ר. שרי: עד שלא יתוקן המצב של העלמת הכנסותיהם של בעלי הרווחים, ימשך ההרס של הסדרל הצבורי. קביעת שעור מס גבוה אינו מונע אנשים מלהמשיך לחפש רווחים; זה רק אולי מגדיל את דאגותיהם כיצד להעלים מס.

י. ברר: עד עתה היה מחולק המס לשני חלקים: מס הכנסה ומס קליטה, אך עכשיו ישנו מס אחד. אני חושב שמבחינה פסיכולוגית היה טוב יותר להשאיר בלב האנשים תקוה שחלק מס זה, מס הקליטה, הוא זמני בלבד ולא נכנס לספר החוקים לעולם ועד.

חושבני, שהשיטה באנגליה היא הרבה יותר בריאה. שם, ישנו מס אחיד, מחוץ לדרגות ההכנסה הנמוכות ביותר. בוסף לזה, ישנו מס שני - מודרג. גם אצלנו צריך להנהיג ששה זו ולשחרר מהסדרס הכנסות מפרטיות, מעבודה בנספת, ואולי גם חלק מהנספת היוקר.

ז. טווייב: ברצוני להעיר ביחס לשאלה של צדק סוציאלי. אנו צריכים לבחור אחד מן השניים: או שהבסיס למס ההכנסה הוא צדק סוציאלי, או שישנם רק חישובים אריטמטיים. לדעתי, שיטת הזיכויים היא בניגוד לצדק הסוציאלי, ואם רוצים לנקוט בחישובים אריטמטיים - הרי אם הדרגה הגבוהה ביותר של מס ההכנסה תגיע ל-50 - 60 אחוז, ואם יצליח האוצר להגיע (אאאאאאאאאאאא) ל-400 אלף תיקיף - יכניס מס ההכנסה הרבה יותר מס ה שמתכוונים אפילו בהצעת התקציב החדש.

מר ברגמן: ברצוני להדגיש, שאין אנו יכולים לתשורת את עצמנו עם אמלטיה, שם, דמת ההכנסות היא הרבה יותר גבוהה. אצלנו, לא יכול העובר אפילו לאחר 5 שנות עבודה להשיג לעצמו חדר, דבר שאין למצוא בשום ארץ אחרת. משום כך, מוכאטים אנו להטיל מטים כבדים יותר על בעלי ההכנסה הגבוהה. לו היתה לאנגלים עליה כזאת גדולה - גם הם לא היו נותנים הקלות.

היו"ר י. גורני: ברצוני לשאול: אם נכון הוא, שמעל לגבול ידוע אי-אפשר בשום-פנים להשיג דרגת אמת של מס - יטכיסו כולם שאטור לנו כמחוקקים לחוקק חוק שאי-אפשר יהיה להגשימו מכיון שזה יהרוס לגמרי את הסדרל הצבורי.

מר ברגמן: ליעילות במס הכנסה יש שני צדדים: אנשים הרוצים לא לשלם מס, מבזבזים את כספם על דברים שהם מכניסים אותם כהוצאות של העסק, קונים מכוניות וכו'. מצד שני, כדי להרויח מתשלום המס - אין אדם צריך לרמות. די שבמצב אינפלציון זה יידחה אדם בדרך החוקית והמספטית את תשלום המס, כדי שירוויח על-ידי

בש/שב

ירידת ערך הכסף. בתקופת אינפלציה, העיקר הוא לגבות במהירות.

בתקופת המנדט, כשגבו מהישוב היהודי אג' שנים וחצי מליון לירות -- עבדו רק 29 פקידים יהודיים סקצועיים במחלקת מס ההכנסה. מאלה, נשארו לנו היום רק 14, ואנו הגדלנו את מספר התיקים פי 5 - 4. אנחנו עובדים עם כוחות חדשים, והמשכורת במס ההכנסה היא יותר נמוכה מאשר במחלקות מסלתיות אחרות. כל זמן שאין לנו זמן לחנך את העובדים החדשים - אין אנו יכולים להוציא לפועל את החוק, אלא בשיתוף פעולה סלא עם משלטי המס.

איני חושב שישנה במס ההכנסה הברחה גדולה כפי שחושבים; המצב הוא חמור בעיקר, מפני שאין אנו יכולים לסיים את הטיפול בתיקים, והפיגור שלנו הולך וגדל.

ישנו ענין נוסף: כל אדם יכול היום להפוך את חנותו לחברה בע"מ, והוא משלם רק 50% מהמס. יכולים אמנם לייב אותו לחלק את הרווחים בין בעלי המניות, אך הטיפול בדבר זה יכול לקחת גם שנתיים, ובינתיים אין הוא משלם וסרוויח על-ידי כך. איני מתכוון שיש להגביל את האפשרות של העזרה לבחור בצורה של עסקו, אך אנחנו צריכים להתגבר על התיקים, כדי שנחלק את ריווחי החברה תוך תקופה קצרה.

האם אי-אפשר לחייב אדם לשלם בזמן את המס על-ידי הטלת קנסות לפי אורך הפיגור?

ר.שרי:

דבר בכיוון זה ישנו בסעיף 15.

מר ברגמן:

אני מציע להגביל את המקסימום של המס ב-50%, ואני חושב שאז יהיה סוכן כל אדם

י.פורר:

לשלם באמת את המס.

שנית, רציתי להפנות את תשומת-לב הממשלה למצב החמור של שכבות האינטליגנציה העובדת, שבמשכורתם, ב-150 ל"י לחודש, הם עומדים במצב קשה מאוד. בכל החוק המוצע, לא נצאתי אף ג'סטה אחת, אף לא פסיכולוגית, לגבי החוגים האלה.

אני חושב שדוקא האינטליגנציה זקוקה פחות מאחרים לכסף. בכל-אופן, שכבות אלו מקיפות

מר ברגמן:

את רובו של הישוב.

אנו עוברים לסעיף 29 (א), האומר:

הינ"ר י.גורי:

(1) על אף האמור בסעיף 29 לא יעלה שעור המס על הכנסה שנתקבלה אחרי יום י"ג בניסן תש"י (31 במרס 1950) מעצקה בעד פריזון עבודה על 150 פרוטה לכל לירה.

שעור המס על הענקה בעד פריזון עבודה. 29 (א) *

בש/שב

(2) לענין סעיף זה -

„העסקה בעד פדיון עבודה“ פירושו - העסקה, הטבה או פרסיה החייבת במס לפי סעיף 5(1) (ב) והמשתלמת, על פי חוזה עבודה שאושר לצורך סעיף זה כפי שייקבע בתקנות, נוסף על המשכורת או השכר המקובלים או הקבועים בחוזה עבודה, בעד פדיון עבודה העולה על שער הפדיון הרגיל, אך בגבולות של 30 ל-100 מטכום אותה משכורת או אותו שכר, אולם אינה כוללת:

(א) תשלום בעד עבודה בשעות נוספות או בימי מנוחה הקבועים במדינה;

(ב) תשלום לחבר על ידי חברה, אגודה שיתופית או גוף מאוגד אחר.

ש.דיין:

לפי ההצעה הזאת, חקלאי במושב עובדים לא יקבל בעד פדיון עבודה הנחה זו במס הכנסה.

ח.אריאב:

דיין צודק, כי-אם חקלאי יגדיל את פדיונו וירוויח יותר, יבוא מס ההכנסה ויקח ממנו

מס לפי כל גודל הכנסתו.

מר ברגמן:

ברצוני להזכיר, שאין מס ההכנסה בא במקום פדמיה או במקום טובסידיות. ענין זה, של

שחדור מס בעד פדיון עבודה, הוא רק במקרים מיוחדים, במקומות שישנף ועדות ייצור.

היו"ר י.גורני:

אנו עובדים לסעיף 29(ב):

שעורי המס על שכר בעד שעות עבודה נוספות 29(ב). (1) על אף האמור בסעיף 29, לא יעלה שער המס על הכנסה שנתקבלה לאחר יום כ"ד באדר ב' תשי"א (1 באפריל 1951) משכר המשתלם בעד עבודה של שעות נוספות ושהותרה לפי חוק שעות עבודה ומנוחה, תשי"א - 1951 (בסעיף זה - החוק) על 225 פרוטה לכל לירה.

(2) לגבי עבודה של שעות נוספות שנעשתה לאחר יום כ"ד באדר ב' תשי"א (1 באפריל 1951) ולפני תחילת תוקפו של החוק יחולו הוראות סעיף זה אם העבודה נעשתה במפעל שניתן בו פדיון צבורי, או במקום שבו מטפלים בחולים או עושים עבודה עונתית, או במקרים מיוחדים אחרים, ובלבד שהנציב שוכנע כי טובת האספקה והשירותים החיוניים חייבה עבודה כאמור, באותו מפעל, מקום או מקרה.

(3) הוראות סעיף זה לא יחולו -

נש/שב

(א) על הכנסת משכר שחברה, אגודה שיתופית או גוף מאוגד אחר שילמו לחבר בעד עבודה בשעות נוספות.

(ב) על אותו חלק מן המשכר ששולם בעד עבודה של שעות נוספות העולה על 30% משכרו הרגיל של הנישום.

(4) בטעף זה - "שעות נוספות" פירושו - כמשמעותו בחוק.

(5) לגבי אדם העובד אצל יותר ממעביד אחד, רשאי שר האוצר לקבוע בתקנות הוראות בדבר תחולת סעיף זה של עבודה בשעות העודפות על תחום שבוע אעבודה שניקבע לפי הוראות החוק.

במקום "ולפני תחילת תוקפו של החוק" ב(2), נכניס את התאריך הסדרייך של קבלת תוקפו של

מר גלמן:

חוק שעות עבודה ומנוחה.

נעבור עכשיו לטעיף 15: תוספת טעיף 30 (א).

היו"ר י. גורי:

15. הטלת תוספת למס ויעודה.

30 (א) לאחר טעיף 30 ייוטף טעיף זה. (1) שר האוצר רשאי בצו להטיל על המס בשנת שומה פלונית תוספת (להלן - תוספת מס) שלא תעלה על 7,5% מהמס שנקבע לנישום לאותה שנת שומה.

(2) צו על פי סעיף זה יכול להיות כללי או ספוייג לפי תחום יפטון של רשויות מקומיות, ובלבד שצו ספוייג כאמור לא ינתן, אלא לאחר התייעצות ברשויות המקומיות הנוגעות לענין.

(3) הכללים לקביעת השתייכותו של נישום לתחום שיפוטה של רשות מקומית ייקבעו בתקנות.

(4) תוספת המס שתגבה מאת נישומים תועבר על-ידי אוצר המדינה לרשות מקידים שהנישום ששתייך לתחום שיפוטה.

(5) תוספת המס שתגבה מאת נישומים המנהלים את עסקיהם במקומות עסק הנמצאים בתחומי השיפוט של יותר מרשות מקומית אחת, תועבר על-ידי אוצר המדינה לרשויות המקומיות הנוגעות לדבר כפי שיורה שר האוצר.

בש/שב

מר גלס:

אני חושב שאי-אפשר לדון עכשיו על טעיף זה מכיון שהוא ציל את ההוראות שישנן בהצעת החוק לתוספת מס לרשויות המקומיות שעוד לא עברה קריאה ראשונה.

היו"ר י. גורי:

אולם מכיון שכמעט כל חלקי הבית מאוחדים ביחס לעצם ההצעה, אין ספק שהוצאמועבר לקריאה בוועדה. לכן, אני מציע שהוועדה תחליט בזמן לכשועבר החוק לוועדה.

י. בדר:

אני מסכים שנדון על כך רק בתנאי שזה לא יהיה תקדים.

היו"ר י. גורי:

הטעיף הזה הוצע על-ידי הממשלה, לאחר שהרשויות המקומיות דרשו זאת זה כבר 3 שנים. המסלחת שנפגשה בשבוע שעבר עם ראש-הממשלה דרשה להעלות את האחוז מ-7,5 ל-10.

ר. שרי:

אחד הנימוקים שהביא להצעה זו היא, שיטת המסים הנפסדת הקיימת ברשויות המקומיות, אך הדבר צריך להיות מותנה בכך, שלא ימשיכו להעלות את המסים בשיטה הקודמת.

מ. קלמר:

לדעתי, הגדלת שעורי מס ההכנסה בצורה זו תזיק לבגית מס ההכנסה. אך אם תתקבל ההצעה - אין להעלות את האחוז מעל ל-7,5.

ח. אריאב:

אני מוצא חטאת זו למוצדקת, מכיון שהוצאות הרשויות המקומיות הולכות וגדולות והממשלה אינה מגדילה את הענקותיה.

ז. סוניב:

אני מביע כרגע את דעתי הפרטית, ואיני אומר שכן מצביע.

מה ההגיון בזה, שלאחר שקובעים את המקסימום של מס ההכנסה, באים ומוסיפים על מקסימום זה? זהו סילוף נוסף. אבקש מדאש סיעתי לאפשר לי להוסיף מעל במת הכנסת ולהסתייג מנקודה זו.

ש. דיין:

המדינה נראית בעיני האזרח כגזלן, ולשם מה עלינו לבוסיף את שעורי המס בשביל אחרים? יטילו העיריות מטים לפי הצורך שלהן, וידע האזרח למי הוא משלם.

בש/שב

א. הרצפלד:

גם אני טוען, שאין כל העסק הזה שייך לבנו. מיתן לעיציות חוק מתאים

ותטלנה הן את המסים לפי הצרכים שלהן.

י. ברר:

לפי החוק, יכולה העיריה גם לא להסכים לתוספת זו, עירית דמת-גן,

למשל, תוכל לא להסכים לתוספת זו, כדי שמפעלים שונים ירשמו בתחומיה.

היו"ר י. גורי:

אין זה נכון שהמס הנוסף יוטל לפי החלטת העיריה. האוצר חייב רק להימלך

בדעת הרשות המקומית, אך לא יהיה מחייב לקבל את דעתה אם הוא חשוב שהיא רוצה לנצל לרעה את החוק.

הגיעו להצעה זו מכיון שאי-אפשר

להגדיל יותר את הכנסות הרשויות המקומיות בצורות המס הקיימות. איני חושב שהעיריות תוכלנה בשנה הבאה להפחית מסים אלה, למרות התוספת של מס ההכנסה והתוספת מס מותרות; הלואי שלא הצטרכה להגדיל מסים אלה.

ביחס להערות של סוזיב, דיין והרצפלד

- חושבני שהם אינם צודקים. אין אפשרות שהעיריות תקמנה מנגבונים נפרדים לגביית המס. זה יאכל חלק גדול מן המס.

ש. דיין:

הם יכולים להטיל זאת בעזרת המנגבון הקיים ולפי השיטות הקיימות של הגדלת

התשלומים על כל חדר ועל כל קוב מים. תשב מועצת העיריה ותדאג לאורה האוטומט; אבל אין זה מענייני.

היו"ר י. גורי:

אין זה נכון, שאין הדבר מעניינינו. קיימנו לא פעם דיונים על היחסים

הכספיים בין השלטון המרכזי למקומי, על הענקות לרשויות המקומיות, על השתתפות בחינוך וכו'.

מ. קלמר:

אני חושב שהיה צודק יותר לו היו בכנסים כל הסכומים שתוספת מס זה

לקרן ארצית שהיתה מתחלקת לפי גידול האוכלוסיה. לדעתי, אין זה צודק שבס-ציונה, שגדלה פי 3, תסבול מכיון שרוב התושבים החדשים בה הם עולים חדשים, שאינם משלמים אפילו מס הכנסה.

היו"ר י. גורי:

את השיפול ביתר הסעיפים, והכנת כל הצעת החוק לקריאה בוועדה -

במסור לוועדת המשנה, על הסעיף של ריווחי הון נדון עוד סדר במליאת הוועדה.

בש/שב

2. החלטות ועדת הכנסת ביחס לדיון על התקציב.

היו"ר י. גורי:

בעקבות הצעה של חבר הכנסת ספיר, נכנסה ועדת הכנסת לדיון על בעיית סדרי הדיון בתקציב. הוחלט לקבוע לקריאה הראשונה של התקציב 20 שעות. הוחלט, שוועדת הכספים תקבע את סדרי הדיון של התקציב הזה, מבלי שזה יהווה תקדים לגבי השנים הבאות.

3. אישור מתן ערבויות.

היו"ר י. גורי:

קיבלנו בקשה לאישור ערבות, בנוסח זה:

אנו מבקשים את אישורה של ועדת הכספים למתן ערבות לבנק-הלאומי-לישראל בע"מ להלוואה בסכום של 1.000.000 ל"י (מליון לירות ישראליות) שתנתן למשבד-המרכזי למטרה של מתן מפרעות לחקלאים על חשבון איבולי החיטה והשעורה של שנה זו.

ההלוואה תתן לתקופה של 6 חודשים. מצורף בזה העתק מסכתבו של סגן

שר החקלאות והפיתוח בענין זה.

בכבוד רב,
האוצר
(ט) החשב הכללי.

מכתבו של סגן שר החקלאות הוא:

א

לאחד משא ומתן בין משרד החקלאות והפיתוח והבנק-הלאומי-לישראל (על-ידי ה'ה' הופיין ודלהיימר) הסכים הבנק-הלאומי-לישראל להלוות לתקופה של 6 חודשים למשבד-המרכזי - בערבות הממשלה - סך של מליון ל"י על מנת לאפשר מתן מפרעות לחקלאים על חשבון יבול החיטה והשעורה. לפי הערכתנו יעמידו המשקים 20-25 אלף טון חיטה למכירה ועם הקציר יקנה אותם משרד המסחר והתעשייה לחספסק קטן לתושבים. ערכה של החיטה הנ"ל - 2,500,000 (שנים וחצי מליון) לירות ישראליות בקירוב. כמו-כן יקנה משרד המסחר והתעשייה כמות גדולה של שעורה לבעלי חיים ואולי גם לקסם.

אין כל ספק שהמפרעה בסך מליון ל"י תשולם במלואה ובזמן הפרעון מתוך הכספים שהמשקים יקבלו תמורת יבולם.

בהזדמנות זו עלי לציין שאנו מעריכים את היכול השנה ל-35-30 אלף טון חיטה ועוד 100-90 אלף טון שעורה בשיווי כולל של 10 מליון ל"י. מתוך הכמות הנ"ל יועמדו למכירה 25 אלף טון חיטה ועוד 40-50 אלף טון שעורה בשיווי כולל של 5-6 מליון ל"י.

נא לאפשר על-ידי מתן ערבותך לקבל

בש/ שב

את ההלואה הנ"ל על סנת להקל במידה ניכרת על המצוקה הכספית הקיימת במשקים חקלאיים. לפי הודעת הבנק-הלאומי לא"י תבוצע ההלואה מיד עם קבלת מכתב ערבות שלך.

בברכה,
(-) י. אפרתי
סגן שר החקלאות.

הינו"ר י. גורי:

לפי בקשתנו, הומצאה לנו רשימת הערבויות שנתנו עד עתה:

אני מאריך בזה את רשימת הערבויות שניתנו במשך שנת הכספים 1951-1952 בסכום כולל של 8,945,071,428 ל"י.

מלבד ערבויות לפי רשימה זו, ניתנו עוד שתי ערבות: לבנק-לאומי-לישראל, הלואה לחברת חשמל לתקופה של 5 שנים על סך של 500.000 ל"י, ולבנק-לאומי-לישראל ולב.א.פ. להשקעות בע"מ הלואה לצים לשתי שנים בסך של 200.000 ל"י.

שתי הערבויות האחרונות ניתנו על חשבון תקציב הפיתוח ל-1951/52.

כן ניתנו 3 ערבויות שטרם הוצאו לפועל: לעיריית תל-אביב 200.000 ל"י, לסוכנות היהודית - 100.000 ל"י, ולסוכנות היהודית - 600.000 ל"י.

הינו"ר י. גורי:

לפי החוק, מותר לוועדה לאשר ערבויות בסכום שאינו חורג מ-10% מהתקציב, כלומר: בסכום שאינו עולה על 11.300.000 ל"י. האלטה על אישור ערבות לסכום נוסף, צריכה להיעשות בהסכמת כל הבוכחים בישיבת הוועדה. אם נצרך לסכומים שכבר אישרנו, את שתי הערבויות שניתנו מתקציב הפיתוח, את הערבות המבוקשת עכשיו, נגיע לסכום קצת גדול מהגבול שבקבע בחוק, נגיע ל-11.545.000 ל"י מכיון שאין דבר זה עלול לסכן את המדינה בערבויות העוברות את גבול יכולתה, ומכיון שזה ניתן לזמן קצר מאוד, ומכיון ש מצד שלי אישור ערבות זו היא שאלת חיים לאספקת הסוון למדינה - אני מציע לאשר פה-אחדא הערבותא המבוקשת.

י. בדר:

אני מציע לאשר ערבות זו, אך אני מבקש מסגן שר החקלאות לתת הבטחה שתהיה אותה גישה בקשור דומות לאותה מטרה מצד תרות אחרות.

ז. סנוזיב:

ישנה כעת במדינה בעיה רצינית של אשראי למסחר ולתעשייה. אך איני בטוח שלגבי דברים אלה יהיה אותו יחס מצד הממשלה ומצד הבנק-הלאומי. איני נוטה להסכים לאישור ערבות זו, כל עוד אין פתרון לבעיית האשראי במדינה.

בש/שב

כן ברצוני לשאול, מניין הבטחון של הממשלה בכספים רק למטרה הנ"ל?

ח. אריאב:
בעצם, העניין כאן די פשוט: הממשלה, עוד טימי מלחמת העולם הראשונה, קונה את התבואה ומוכרת אותה לאוכלוסייה. למעשה, הממשלה ממנה סוכנים לריכוז תבואה זו. אך מחוץ למשביר-המרכזי ישנם סוכנים נוספים, ויש צורך להבטיח שבמידה שהיא תרכז גם תבואה, יובטח לה חלק מהלואה זו.

ש. דיין:
כשנדרון על בעית האשראי במדינה, נוכל לדון לגופם את הצעות חבר הכנסת סוזיין, אבל אי-אפשר להציג זאת כתבאי לאשראי זה הממשל לעזון טמש.

י. אפרתי:
הלואה זו ניתנת לממשלה כדי לקנות חיסה. הדבר נעשה על-ידי חוזה נפרד עם כל חקלאי, ורק תמורת חוזה כזה ניתן הבנק את ההלואה.

החוזים
הרי היא תוכל לקבל תמורת/אקאאא/ עם החקלאים את אותן ספרעות. במידה ש"עמיר" תרכז תבואה -

ה ע ר ב ר ת א ו ש ר ה פ ה - א ח ד

היו"ר י. גורי: הישיבה סגורה.

הישיבה ננעלה ב-15.40.